Priče o ljubavi, ludilu i smrti

autor: Horacio Quiroga · 9 min čitanja

Zamislite grobara omamljena kloroformom kako na mjesečini kleči uz otvoreni lijes. U lubanji kostura dršće sićušan čovjek i preklinje ga za kokain.

Priče o ljubavi, ludilu i smrti zbirka je 18 priča Horacija Quiroge, urugvajskog pisca koji je živio u Argentini i džungli Misionesa. Nastale početkom 20. stoljeća, vode nas kroz gradske salone, brodove, rijeke i šumske čistine. Ljubav propada, um se raspada, a smrt vreba iz jastuka, zmije, duga ili žege.

Prva, Ljubavno doba, prati mladića čija se strast sudara s obiteljskim ponosom i majčinim spletkama.

Za koga je

Ova će vam se knjiga svidjeti ako volite mračne, živopisne kratke priče, ljubomoru i opsesiju, džunglu i rijeke, životinje koje razmišljaju ili neobične medicinske zagonetke te priče koje u svega nekoliko stranica dođu do svoje poante.

Sažetak

Prva mladićeva strast pred obiteljskim ponosom

Ljubavno doba ispripovijedano je kroz 4 godišnja doba. Proljeće počinje na karnevalskoj povorci u Concordiji. Nébel, 18-godišnji učenik koji se vratio iz Buenos Airesa, baca papirnate trake na kočiju i zaljubljuje se u Lidiju. Vozi se s majkom i liječnikom.

Ljeto ga vraća u lipnju. Lidia isprva prolazi bez pogleda, a on sat vremena plače. No kad pokuca na vrata, dočeka ga s ljubičicama. Majka ga srdačno prima, iako uživa morfij i na lošem je glasu. Nébel sanja o ženidbi, a otac ga upozorava na tu obitelj i podrijetlo njezina novca.

Majka zahtijeva da Nébelov otac dođe na svadbu: njegova bi joj prisutnost donijela ugled. Odbijanje pokreće svađu i stare uvrede. Slijede poruka, posjet uz bolesničku postelju i nagli odlazak.

Jesen dolazi 11 godina poslije. U tramvaju u Buenos Airesu Nébel susreće majku, osiromašenu i iscrpljenu morfijem i bolešću. Traži ladanjski dom za oporavak kćeri. Sada oženjen, Nébel dobro razumije što mu nudi.

Zima se odvija u njegovoj šećerani, uz hladan pogled na oskudicu, sram i sjećanje. Quiroga pokazuje kako novac, bolest i ponos mogu iskušati čistoću uspomene na prvu ljubav.

Stare se ljubavi vraćaju u neizbrisivim prizorima

Tamne oči počinju na plesu. Pripovjedač pati zbog raskinutih zaruka s Elenom. Susreće starog poznanika Julija Zapiolu, povratnika iz Europe, koji mu želi ispričati kako je osvojio suprugu.

Zapiolin prijatelj Vezzera boležljiv je i strastven, uvjeren da je svaka sreća laž. Zaručen je s tamnookom Maríjom i stalno traži da Zapiola prizna njezinu ljepotu. Svako priznanje pojačava njegovu sumnjičavost. Kad Zapiola prestane dolaziti, i odsutnost postaje optužba.

Vezzera u Maríjinu salonu pokušava poniziti prijatelja. Zatim mu jedne olujne noći, sav u vrućici, dolazi u sobu i preklinje ga da se vrati. Priznaje i poriv za samoubojstvom.

Izoldina smrt djeluje slično. Na izvedbi Tristana i Izolde mladić primjećuje blijedu ženu u loži. Bradati susjed pozdravlja je, a zatim se gledaju cijeli čin. Taj čovjek, Padilla, poslije govori o okrutnom raskidu prije 10 godina. Kao ponosan ljubavnik sklon bogatim koketama povrijedio je Inés.

Obje su priče u priči, ispovijedi muškaraca koji nešto duguju prošlosti. Slušatelj postaje zrcalo, a pouka je jasna: prošlost ne ostaje iza nas dok je hrane ponos, ljubomora ili krivnja.

Draguljarevo strpljenje na okrutnoj kušnji

Soliter predstavlja Kassima, krhka draguljara blijeda lica i tanke crne brade. Za velike tvrtke ugrađuje drago kamenje, za stolom pod prozorom

svoje sobe. Uz više poduzetnosti mogao bi biti bogat, ali s 35 godina još je pogrbljen nad pincetom.

Njegova žena María više želi nakit nego njega. Sada mrko promatra njegov rad, a pogledom prati otmjene prolaznike. Svaki kamen isprobava pred zrcalom i plače kad se gotov nakit mora prodati.

Kassim ne uzvraća. Radi noću i nedjeljom da joj nešto priušti, unatoč kašlju i boli u boku. Na uvrede odgovara tihom nježnošću. Kad ona u kazalište odnese broš s 2 dijamanta vrijedan 5000 pezosa, on se samo boji da će izgubiti povjerenje klijenata.

Zatim stiže najljepši dijamant koji je ikad obrađivao. Dok Kassim radi, María na njega istresa gorčinu i pohlepu. Jednom ga iščupa iz ležišta i baci na pod.

Kratka i pomno građena poput ležišta dragulja, priča pokazuje kako brak propada kad jedan supružnik nezasitno želi, a drugi šuti.

Ovisnost stvara vlastiti pakao

Umjetni pakao počinje na groblju. Grobar, gol do pasa i sa slamnatim šeširom, ukočeno hoda mjesečinom. Na licu mu je stalan osmijeh. Ovisan o kloroformu, na groblju se nesmetano opija njime. Jedne noći uz nedovršen grob čuje glas iz lubanje kostura.

Govori sićušan čovjek, preostala strast kokainskog ovisnika mrtvog već 8 godina. Grobar uzima štrcaljku iz prve pomoći i ubrizgava drogu u pukotine lubanje. Čovječuljak oživi, mlad i blistav. Ruga se kloroformu i nudi priču o tome što kokain doista jest.

Imao je novac, lijepu ženu i troje djece. Difterija je djecu odnijela za nešto više od dva dana. Dok žena 4 dana grebe po plahtama, on poseže za morfijem pa kokainom. Svi pokušaji odvikavanja propadaju; čak i u sanatorij potajno unosi bočicu.

Zatim upoznaje 18-godišnjakinju koja parfeme voli kao on kokain, osobito Jicky.

Quiroga prikazuje ovisnost kao silu s vlastitom voljom, koja nadživljuje tijelo. Poruka je nemilosrdna: žudnja može zavladati svime što čovjek voli,

čak i njegovom tugom.

Dom može postati najstrašnije mjesto

Zaklana kokoš počinje s 4 dječaka na dvorišnoj klupi. Gledaju zid od opeke. Sinovi su supružnika Mazzini-Ferraz, a svakome su grčevi u dojenačkoj dobi oštetili um.

Mazzini i Berta optužuju jedno drugo za nasljednu bolest. Kad se rodi zdrava Bertita, svu ljubav usmjere njoj. Dječake zanemaruju, a sluškinja ih grubo hrani i odijeva.

Jednog vedrog dana sluškinja priprema kokoš, a dječaci gledaju krv. Berta ih oštro tjera iz kuhinje. Poslije roditelji odlaze u šetnju. Bertita ostaje u dvorištu i, zasićena nakon 5 sati roditeljske pažnje, dovlači sanduk za petrolej da se popne na ogradu. Braća je promatraju.

Jastuk od perja umjesto žegom ledi čitatelja. Plaha, plavokosa Alicia živi sa strogim mužem Jordánom u bijeloj kući od mramora i štukature. Hladan medeni mjesec guši njezine djevojačke snove. Gripa ne prolazi, a slijedi neobjašnjiva anemija. Svake noći slabi i počinje viđati majmuna na tepihu uz krevet.

Hladnoća može biti opasna poput svakog čudovišta.

Priroda i strah stežu obruč oko osamljenika

Brodovi samoubojice počinju jednostavnom činjenicom: malo što mornara plaši kao napušten brod na moru. Kapetan govori o brodu María Margarita, pronađenom 1903. s upaljenom kuhinjskom vatrom, košuljama na sušenju i iglom šivaćeg stroja nad šavom. Tihi putnik dodaje još čudniju vlastitu priču o praznoj jedrilici na kojoj krumpir još vrije.

Bijesan pas pripovijeda se dnevničkim zapisima. Federico s majkom i ženom živi u nedovršenoj kući s vratima od jute. Kiša ne prestaje, širi se bjesnoća. Crni ga pas noću ugrize. Zapisi postaju kraći i čudniji, a ukućani kao da šapuću.

Nizvodno prati Paulina, kojega na putu do kolibe zmija ugrize za stopalo. Rakija od šećerne trske koju donosi supruga Dorotea ima okus vode. Vesla niz Paranu tražeći pomoć, između zidova crne šume pod zlatnim

zalaskom.

Pouka je da je priroda ravnodušna, a panika često opasnija od same rane.

Životinje primjećuju što gospodarima promiče

Sunčanica je ispričana iz pseće perspektive. Na suncu Chaca leži 5 foksterijera i razgovara o buhama i jastrebovima. Štene Old i otac Milk sjede zajedno u zoru. Njihov gospodar, gospodin Jones, nakon noći uz viski silazi prazna pogleda. Poslijepodne ga psi vide na trupcu u polju pamuka. Stariji pas kaže da to nije on, nego Smrt.

Sutradan ga tjeskobno prate, promatraju i noću zavijaju. Konj poslan na zadatak vraća se sam i kao da se rastapa u blještavilu.

Bodljikava žica daje životinjskoj perspektivi komičan ton. Riđan i tamni dorat izlaze s pašnjaka i lutaju Misionesom, ponosni što svladavaju ograde. Krave im hvale bika Barigüija, koji rogovima prolazi kroz svaku žicu.

Konji ga nauče poštovati. Slušaju seljakovu svađu s bikovim vlasnikom, lukavim Poljakom koji skriva smijeh iza dlanova. Seljak postavlja novu ogradu s 2 napete žice. Plavokosi jahač upozorava da će bik ipak proći. Konji zure u žice i pokušavaju predvidjeti ishod.

Životinje zaključuju iz vlastitog iskustva, a čitatelj vidi njegove granice. Pouka je da samopouzdanje izgrađeno na prijašnjoj sreći može biti kobno kad se okolnosti neprimjetno promijene.

Siromašni radnici i psi plaćaju preživljavanje

Priča Najamni radnici prati Cayetana Maidanu i Estebana Podeleyja iz šumskog radilišta. Parobrodom Silex stižu nizvodno u Posadas s novcem u džepu. Žene i trgovine odnesu sve u pijanom tjednu.

Na radilištu dug postaje lanac. Cayé svoju družicu mijenja za revolver. Podeley oboli od vrućice, ali ne smije otići dok ne podmiri račun. Planiraju bijeg znajući da poslovođa ima pušku Winchester.

Yaguaí je foksterijer iz Buenos Airesa koji živi na vrućini Misionesa. Kad suša isuši jamu i usjeve, gospodar Cooper posuđuje ga šumskom lovcu

Fragosu. Ponosni pas upoznaje glad: gleda gospodarov tanjur i liže ono što su 3 lovačka psa već očistila.

Postaje noćni kradljivac, uči tiho ulaziti u kolibe, odnositi limenke masti i krasti kukuruz s polja. Nekadašnja hrabrost gotovo nestaje, no najezda štakora vraća mu borbenost.

Obje priče pokazuju kako oskudica mijenja karakter. Quiroga piše precizno, bez sažaljenja: izrabljivanje pretvara potrebe u dugove, a dugove u zamke.

I komične priče imaju žalac

Lovci na trupce počinju fonografom. Gospodin Hall, engleski knjigovođa tvrtke Yerba, želi blagovaonsku garnituru od palisandrovine. Riječni radnik Candiyú želi glazbeni uređaj. Dogovaraju zamjenu za trupce koje će donijeti poplava.

Uzvodno tvrtka Castelhum za velike kiše namjerno pušta tisuće trupaca niz potok da ih rijeka preveze. Upravitelj upozorava da će plutajuća brana popustiti, ali Castelhum ne mari. Candiyú promatra dalekozorom pa u mraku kreće za trupcem među utopljenim životinjama i zmijama.

Divlji med prati punašnog mladog knjigovođu Gabriela Benincasu. Posjećuje kumovo šumsko radilište da okusi džunglu. Noćna najezda mrava tek je prva lekcija. Potom u šupljem stablu nalazi voštane vrećice.

Našu prvu cigaru pripovijeda Eduardo, koji sa sestrom Maríjom potajno puši lulu od bambusa. Djeca su u staroj ladanjskoj kući jer teta ima velike boginje. Zapovjednički nastrojen ujak Alfonso prijeti batinama. Dječak smišlja zastrašujuću podvalu, no ona izmiče nadzoru.

Priča može biti smiješna, a ipak pokazati što se događa kad se glupost, taština i znatiželja susretnu sa stvarnim svijetom.

Najčudniju ljubavnu priču pripovijeda njezina žrtva

Meningitis i njegova sjena zatvara zbirku dnevničkim zapisima inženjera Carlosa Durána. Poruka Luisa Maríje Funesa, poznanika s kojim nije blizak, te posjet liječnika Ayestaraina uvod su u neobičnu molbu. Funesova sestra María Elvira teško je bolesna i u bunilu doziva Durána,

kojega jedva poznaje. Liječnik ga izravno pita što osjeća prema njoj.

Durán dolazi uz postelju osjećajući se budalasto. Ona se smiješi i drži ga za ruku. Obitelj ga mrko gleda, a liječnik se prema njemu odnosi kao prema sredstvu za smirenje.

Vrućica prolazi, a María Elvira ničega se ne sjeća. Je li volio san ili stvarnu osobu? Ples, razgovor o točkicama u njezinim očima i liječnikov posjet produbljuju sumnju. Pokušava napustiti zemlju. Posljednji razgovor u polumračnom predsoblju povezuje cijelu priču.

Najrazigranija priča zbirke ujedno pokazuje Quirogin postupak: snažan osjećaj suprotstavljen je hladnoj činjenici, pripovjedač govori previše, a čitatelj razumije više od njega.

Pouka je da ljubav može početi na neobičnim mjestima i da je iskrenost, koliko god kasnila, važnija od ponosa.

Ukratko

U 18 priča Quiroga se vraća ljubavi koja propada, umu koji se slama i smrti koja tiho dolazi. U gradskim salonima, na brodovima i u džungli Misionesa likove pokreću snažni osjećaji, ali svijet im se ne prilagođava. Priče pokazuju koliko je tanka granica između osjećaja i propasti; kratke su i precizne, a njihov dojam ostaje dugo nakon čitanja. Primijetite kako Quiroga prepušta priču nepouzdanom pripovjedaču, životinji ili čovjeku u vrućici. Pratite sitne konkretne pojedinosti, ugriz, mrlju, toplomjer: one nose jezu. Obratite pozornost i na rijetke blage završetke.

Likovi

Nébel: Romantičan mladić iz Concordije kojemu prva strast s 18 godina donosi tešku lekciju o obiteljskom ponosu i sažaljenju.

Lidia: Djevojka u središtu Nébelove priče, pod utjecajem majke koja želi ugledno mjesto u društvu.

Kassim: Tih, nadaren draguljar koji radi cijele noći za ženu željnu kamenja koje ugrađuje.

Alicia: Plaha mladenka u hladnoj bijeloj kući, koja svake noći slabi od bolesti kojoj liječnici ne znaju ime.

Cayé: Radnik na šumskom radilištu koji u tjednu opijanja potroši plaću i sanja samo o bijegu od dugova.

Yaguaí: Ponosan foksterijer iz Buenos Airesa koji u Misionesu lovi guštere i tijekom suše upoznaje glad.

Carlos Durán: Inženjer pozvan uz postelju bolesne žene, koji nakon njezina oporavka mora razjasniti svoje osjećaje.

María Elvira Funes: Lijepa djevojka koja u vrućici doziva muškarca kojega jedva poznaje, a poslije zaboravlja zašto.

Kraj

Knjigu zatvara Meningitis i njegova sjena. Nakon tjedana sumnje Durán se dolazi oprostiti prije odlaska u Sjevernu Ameriku. Govori Maríji Elviri što je rekla u vrućici i priznaje da je voli. Ona odgovara suzama radosnicama i njih se dvoje sjedinjuju. Na posljednjim stranicama vidimo ih kao muža i ženu kako jedno uz drugo pišu tu priču.

O autoru

Horacio Quiroga bio je urugvajski pisac koji je velik dio života proveo u Argentini i džungli Misionesa. Umro je 1937. Poznat je po mračnim pričama o ljubavi, ludilu i smrti te pričama o životinjama i džungli, među kojima je i knjiga priča za djecu smještenih u šumu.

Otvorite prvu priču, Ljubavno doba, i pratite Nébela od karnevalske povorke do godina koje njegovu uspomenu stavljaju na kušnju.

Nastavite: cijela knjiga, besplatno 90 dana

Započnite svojih 90 besplatnih dana

https://libraryofalexandria.com/hr/pages/start?utm_source=summary-file&utm_medium=pdf&utm_content=tales-of-love-madness-and-death-summary